

TOVERBERG

11

JAARGANG 3 / 4 WINTER 2008

HET BELEEFDE GENOT
CULTURELE EN LITERAIRE KRING

VZW

"Ieder mens die genoeg scheidt in het voltooien van zijn taak is een kunstenaar; welke ook die taak is en hoe nederig ze ook is, hij brengt een kunstwerk tot stand. De toetssteen is het beleefde genot, het plezier, de perfectie: het overtuigend resultaat!"

Henry Van de Velde

Doornlaan 8, 8210 Zedelgem

0498/73.58.73

hetbeleefdegenot@scarlet.be

BTW BE 0893.747.805

Rek. 001-4851739-69

www.hetbeleefdegenot.be

Colofon

Redactie : Roland Ranson, Bart Mađou, Els Durnez

Werkten ook mee: Chris Rachel Spatz, Staf de Wilde

Kaft: Rika Van Dycke

Vormgeving: Bart Mađou

Foto's: André Callier Chris Rachel Spatz, Bart Mađou

Toverberg verschijnt 4x per jaar, bij het begin van elk jaargetijde en wordt elektronisch verspreid aan de belangstellenden.

Een abonnement op een gedrukte versie nemen kan door lid te worden van Het Beleefde Genot v.z.w.

Afzonderlijke nummers: 5 €

De auteurs zijn verantwoordelijk voor hun bijdragen.

Kopiëren of citeren is toegelaten, mits bronvermelding.

Inhoudsopgave

Woord vooraf	3
Dichter bij ons: Carine Vankeirsbilck	4
Fragment op zich: Fernando Savater	9
Ici Paris	10
Wat is kunst?	13
Beleefd	15
Te beleven	20
Site seeing: Meander, literair e-zine	23
Mijn favoriete boek: Marie-Claire Devos	25
Leesgroep	26

Woord vooraf

*"Bi den nuwen jare
Hoept men der nuwer tide
Die nuwe bloemen sal brenghen
Ende nuwe bliscap menichfout"*

*Ay, die minne es uywe alle uren
Ende si vernuwet alle daghe;
Si maect die nuwe nieboren
Altoes in nuwen goede.*

(Hadewijch)

Beste lezer,

Wie de minne vernieuwt, wordt nieuw herboren, altijd met nieuwe gaven. Het klinkt mooi en hoopvol, maar wees op je hoede, lees ook de klacht van Hadewijch in de laatste regel van dit zevende lied: "Ay, dit nuwe gheschiet te seldom!". Het nieuwe gebeurt te seldom!

Nieuw, vernieuwen, het past bij een nieuw jaar en bij Nieuwjaar al is dat Nieuwjaarsnieuwe zo seldom duurzaam. Het echte nieuwe gebeurt inderdaad te seldom. Nieuwe wijn in oude zakken, heet het dan. Maar we moeten ook in onszelf durven geloven en daarom is het onze plicht te hopen.

Hoop, het kleinste van de goddelijke deugden! „la petite espérance“. Van Charles Péguy in zijn prachtige 'Le mystère des saints innocents' uit 1912. "Mais ma petite espérance est celle qui tous les matins nous donne le bonjour". Elke dag van het jaar, het nieuwe jaar 2009. Laten wij dus, blij van zinnen, elke nieuwe dag hoopvol tegemoet treden, geen gemakkelijke taak voorwaar.

Bij Carine Vankeirsbilck ontdekken wij alvast een tikkeltje broodnodige schoonheid, schoonheid met een streepje nostalgie. Maar kan echte schoonheid zonder nostalgie? En is kunst dan niet gewoon schoonheid zoals de estheet Oscar Wilde stelde? Staf de Wilde bezint zich erover en tracht het onderscheid te vinden tussen kitsch en diepgang.

Fernando Savater schreef ooit een brief aan zijn minister van Onderwijs maar ook aan zijn eerste schooljuf. Een brief met meer vragen dan antwoorden, maar ze lijken mij fundamenteel en nodigen eveneens uit tot bezinning.

Chris Spatz zorgt dan weer voor een literaire portie Parijs, dit keer leren wij Alphonse Daudet (jawel die van de Lettres de mon Moulin) en zijn vrouw Julia Alard van meer nabij kennen.

En ja wij laten je ook nog wat nagenieten van de zondag met Gaston Durnez.

Een fragment uit Marmerluchten mocht na de geslaagde voorstelling van de roman ook niet ontbreken.

Tenslotte kijken wij ook al vooruit naar de vele genietingen die ons in het voorjaar van 2009 te wachten staan.

Wij wensen jullie alvast een vredevol en genotvol 2009!

Bart Madou

Dichter bij ons: Carine Vankeirsbilck

Il faut être de quelque part. En dat Carine Vankeirsbilck niet van gisteren maar van Veldegem is, dat zullen wij geweten hebben. Een interview met een creatieve duizendpoot over kleuren en kleuters.

Voor zover ik mij herinner ben je niet van hier? Waar ben je geboren?

Ik ben geboren in Tielt, op 9 november 1951, met andere woorden ik ben een schorpioen. Ik ben opgegroeid in Meulebeke, als oudste van vier meisjes, daar naar school geweest, dan drie jaar internaat te Kortrijk, daarna vier jaar kleuteronderwijzeres in de Heilige Familie, te Tielt en ik was nog geen 19 toen ik al voor de klas stond. Zoals Gaston Durnez zou zeggen, toen waren we nog veel jonger. Nu studeert men pas af als men 22, 23 jaar is. In 1974 ben ik dan in Veldegem terecht gekomen.

En er gebleven. Steeds op dezelfde plaats?

Ik ben wel vier keer verhuisd. Maar hier woon ik al sedert 1985.

Vanwaar je artistieke kriebels?

Ik heb altijd graag geknutseld, getekend en geschilderd. In mijn studie kwam dat natuurlijk goed van pas. Ook mijn ma kon goed tekenen en schilderen; kijk, ik heb hier nog een tekening van haar in mijn poëzie staan, twee vogeltjes. Zij was graag naar de academie geweest, maar dat mocht toen niet van thuis. Mijn vader was onderwijzer en hij kon ook goed tekenen. Mijn zussen tekenden ook goed en mijn oudste zoon Balder tekent en schildert nog het best van allemaal. En bij Aukje, mijn kleindochter van 4 zit het er ook al in.

Ik kwam ook al vroeg met muziek in contact. Mijn pa speelde gitaar in een groepje, "De Flamingo's", hij dirigeerde ook het zangkoor in Meulebeke, en zo kwam dan ook in het zangkoor terecht. Vader en moeder speelden ook, allebei piano. Mijn grootvader, die bij ons inwoonde, speelde ook piano en was lid van de plaatselijke fanfare. Mijn drie zussen hebben thuis ook een piano staan. En ik dus ook al heel lang. Vanaf het vierde leerjaar heb ik privélessen piano gevolgd, mijn andere zusters zijn wel naar de muziekschool geweest. In de normaalschool moesten we ook een instrument kiezen – blokfluit hoorde er sowieso bij – ofwel accordeon of piano. Van mijn ma mocht ik geen accordeon kiezen omdat dit zogezegd een café-instrument was. Ik vond dat wel jammer, want een accordeon kan je overal meenemen, in klas bijvoorbeeld.

Aan de partituur die op de piano ligt zie ik dat je met de Goldberg-varianties bezig bent.

Juist, een echte uitdaging, van bij de eerste maten al. ik weet niet of het ooit zal lukken, maar ik wil wel doorblijven.

Heb je academie gevolgd?

Neen, maar ik heb bijvoorbeeld wel schilderlessen gevolgd in de Groene Meersen eind de jaren zeventig met Mien De Sutter, de vrouw van de toenmalige burgemeester. Dat was toen bij Johan Nyssen. Nadien is Nyssen dat bij hem thuis beginnen doen, in zijn atelier op de Torhoutsesteenweg, vlakbij de brug over de autoweg. Dat was dus schilderen. Mijn eerste werk hangt daar nog boven de piano. Nyssen gaf ook les in pottendraaien in de Groene Poorte, en daar ben ik dan ook naartoe geweest, maar ik was toen zwanger van Ewoud. Die is er nu al 25. Zolang is het geleden, maar met mijn buikje ging dat niet zo best natuurlijk. Dus ben ik dan een tijdje gestopt tot ik bij Noël Verhelst, hier op Maantjesveld ben terecht gekomen waar ik zowel pottendraaien als opbouw gevolgd heb. Ik leerde er ook stoken en raku-bakken. Het effect daarvan is dus

de craquelé op de pot. Dat deed ik enorm graag. De laatste jaren ging ik ook schilderen in Elefteria bij Jan Karel Verbeke.

Schilderen, pottendraaien, muziek...

En zingen, dat ook hé. Als ik op de normaalschool zat, zong ik in Pittem bij een jeugdafdeling van het Halewijnkoor van Antwerpen. Ooit hebben wij een In Memoriam moeten zingen voor een jong gestorven kleuterleidster die gehuwd was met een lid van een Engels orkest. Wij hebben toen samen met dit orkest uit Londen gezongen onder leiding van Collin Davis. Nu ben ik hier in het zangkoor Variant en ze hebben mij ook gevraagd om het kinderkoor Yembela te dirigeren.

Een bezige bij...

En toneel, ik speel ook vaak toneel bij het gezelschap "In 't Wroede ende in 't Sotte" van Veldegem. In het volgende stuk dat in maart volgend jaar in première gaat, speel ik de rol van een prinses die incognito een wellnesscenter bezoekt. Wij bestaan al 50 jaar en zijn dus een Koninklijk Toneelgezelschap. Zelf heb ik hier nog een sierspeldje gekregen omdat ik 25 jaar lid was van het gezelschap. En dit is hier een medaille die we ontvangen hebben van Minister Anciaux: "Carine Vankeirsbilck, 25 jaar actrice In 't Wroede ende in 't Sotte, Veldegem 2001."

Nog tijd voor andere dingen?

Welja, sinds jaren komen we wekelijks samen in de basisgroep, we zijn met zeven vrouwen. Ik ben ook lid van de GROS, de Gemeentelijke Raad van Ontwikkelingssamenwerking, lid van het beheersorgaan van de bibliotheek, ik geef ook vormselcatechese en af en toe doe ik ook de wereldwinkel en sinds kort ben ik voorzitter van de deelraad podiumkunsten.

Heb je een herkenbare eigen, persoonlijke stijl? Was dat van in het begin zo? Kun je daar iets meer over vertellen?

Ik weet echt niet of ik een persoonlijke stijl heb. Ik ben natuurlijk wel geëvolueerd. Jan Karel zei het me laatst nog: "Ik heb haar toch leren liegen".

En ja, als er hier een werk staat en mijn oudste zoon Balder, die trouwens al eens een beeldje gemaakt heeft om uit te reiken op de cultuurprijs, komt binnen, dan heeft hij altijd commentaar, natuurlijk altijd opbouwend, en hij heeft altijd gelijk.

Heb je nog geëxposeerd? Hangen er elders werken van jou?

Ja, in de tijd van Johan Nyssen, tijdens de Expo in Zedelgem. Dit schilderijtje hier, De Nacht, heb ik ook in het groot geschilderd en dat is toen verkocht. Wellicht bevindt het zich nu bij de dochter van Mien De Sutter.

Vroeger schilderde ik veel bloemen, en sinds enig tijd weer opnieuw, uitvergroete bloemen meestal.

Tulpen, klaprozen, calla's... Een set van drie calla's heb ik ook verkocht, die hangen nu ergens in Pittem. Onlangs nam ik ook deel aan de Boschvogelwedstrijd, waar Rika Van Dycke een tweede prijs behaalde, en tijdens Buren bij Kunstenaars heb ik mijn werk van die wedstrijd verkocht.

Nu zie ik daar drie zeegezichten staan. Een nieuw favoriet onderwerp?

Dat is tegen de Week van de Amateurkunsten volgend jaar. Ze horen wel bij elkaar, een soort drieluik als je wilt.

Sommige van je werken al gelauwerd?

Ik ben wel lange tijd gestopt met schilderen, maar sedert ik alleen ben, ben ik weer begonnen. En echt, schilderen schenkt mij veel rust en ontspant mij. Maar bekroond? Ja, ooit heb ik de eerste prijs behaald in een wedstrijd van de BGJG voor het ontwerpen van een logo. Voor een wedstrijd voor een nieuw ontwerp van de cultuurprijs voor Zedelgem had ik de 2de prijs, Annemie De Vadder heeft dan gewonnen met een brandglassculptuur. Ik had een beeldje vervaardigd dat de gemeente dan aangekocht heeft en dat ze dan geschonken hebben aan het leger bij het stopzetten van de school voor onderofficieren. Het staat nu in de hal van de nieuwe gebouwen van Safranberg in Sint-Truiden. Als actrice heb ik ooit de prijs van de beste actrice gewonnen op een kortfilmfestival in Blankenberge met mijn rol in 'De tralies van de tijd', een film uit 2005 van Leslie Eggermont. Ik heb ook nog in een andere kortfilm van hem gespeeld, Etude 25, samen met Martijn, mijn zoon. Deze film is dan meermaals bekroond geweest op festivals in het buitenland.

Waar vind je zoal je inspiratie?

Plots komt dat op, meestal door iets wat ik zie, via tijdschriften, foto's. O ja, ik heb verleden jaar samen met Bart Madou een gedichtenbundel uitgegeven, gedichten van Bart en schilderijen van mij. Ooit wou ik naar Sint Petersburg gaan, jaren heb ik daarvoor gespaard, maar vond het dan toch niet echt verantwoord om ernaartoe te gaan; ik kon toen mijn geld beter gebruiken voor het dagelijkse leven. En door een fotoboek over Sint Petersburg dat ik toen gekregen had, kreeg ik het idee om die foto's te schilderen, zo kwam Sint Petersburg toch dicht bij. Van het één is dan het ander gekomen.

Het visuele ligt dus blijkbaar steeds op de loer bij jou.

Ja zeker, en dat geldt ook voor mijn keramiek.

Kan literatuur je inspireren? Welke? Heb je een voorbeeld?

Niet echt, ik zei het al, meestal zijn het foto's, beelden die me inspireren

Welke van je werken koester je? En waarom?

Mijn allereerste werk bij Nyssen, dat daar boven de piano hangt en ook mijn eerste potje dat ik ooit gedraaid heb, mijn bompotje, ja er moet altijd een gaatje in zitten als je iets boetseert of draait, anders springt het bij het bakken als een bom kapot.

Hoe komt een werk bij jou tot stand? Verander je er nog veel aan?

Meestal spontaan, en neen ik verander er niet veel aan, heb nogal een eigen idee

Heb je een lievelingsschilder? Je grote voorbeeld?

Niet zozeer een schilder, maar eerder een beeldhouwer, Auguste Rodin. Ik heb nog een foto van mij met een van zijn beelden in Middelheim, een naakte man. We waren toen op schoolreis en er stond een bordje verboden aan te raken, maar ik kon het niet laten om er mijn arm rond te leggen, Maar toen ik over Camille Claudel gehoord en gelezen heb, had Rodin afgedaan bij mij.

Boeken. Lees je veel? Vind je daar nog tijd voor? Wat is de laatste roman die je gelezen hebt?

Tijd? Ik ben trouwens ook in een leesgroep. En ja, ik ben altijd een boek aan het lezen, maar de laatste tijd, wegens te druk levenstempo, kom ik er niet aan toe om een boek vlug uit te lezen. Doordat ik bij de leesgroep in Zedelgem ben aangesloten, ben ik wel verplicht om een boek uit te lezen. Maar wat wel opvalt is dat ik in de vakantie verschillende boeken lees. De laatste roman die ik gelezen heb was Aan Chesil beach van Ian McEwan.

Mijn pa was ook altijd aan het lezen, vandaar die passie zeker? Als het boek me boeit, zou ik alles laten liggen om maar verder te kunnen lezen. Ik heb zelfs nog staan koken met een boek in de hand, stel je voor.

Gelukkig is het bijna Kerstvakantie, ideale tijd om te lezen.

Ik heb altijd een boek bij mij, maar sinds Toverberg bestaat, is dat wel praktisch, het past precies in mijn handtas, en ik lees dan op ogenblikken waar ik eventjes moet wachten, bij de tandarts, de dokter, enz.

En zie, dat is hier mijn "liseuse", compleet versleten, maar ja, gekregen op mijn plechtige communie. Daarin bewaar ik het manuscript van het boek dat mijn vader geschreven heeft. Kijk, hier is het, een boek over het leven van zijn vader tijdens WO I. Hij heeft het uitgegeven in eigen beheer.

Lievelingsauteur of auteurs?

Connie Palmen alleszins, maar ook Isabel Allende...

Wat is je muzikale voorkeur?

Klassiek. De radio staat altijd op Klara, zelfs in de kleuterklas. Toen dit ter sprake kwam tijdens het interview met Het Beleefde Genot in Brede Opklaringen, begin dit jaar, heeft iemand van Klara mij nadien opgebeld en dat gesprek is dan later uitgezonden. Ja hoor, kleuters zijn ook rustiger terwijl Klara opstaat.

Heb je artistieke toekomstplannen?

Eigenlijk wel. Doordat Elefteria stopt, zou ik hier bij mij, als mijn atelier in orde is, met enkele geïnteresseerde kunstenaars één avond in de week willen samen komen om te schilderen, en zo elkaar te inspireren. Misschien kan er dan één iemand in de maand ons advies komen geven of zo, maar dat zijn dromen, wie weet wordt dat ooit werkelijkheid, Maar men moet blijven dromen. Ik heb er al over gepraat in Elefteria, en we bedachten al een naam, zoals bij Cobra, maar dan Zeveru of zoiets.

Wanneer ben je voor het eerst in de openbaarheid getreden? Hoe heb je dat ervaren?

Wat een vraag. Ik kan daar niet meteen op antwoorden. Meestal gebeurt dat in groep; ja-wel, nu herinner ik het mij. Ik was ooit aangesloten bij een Skiffle-groepje. We waren met een stuk of vijf vriendinnen. We zijn dan in Meulebeke bij een handelaar in oud ijzer een wasbord gaan kopen en met vingerhoeden aan konden we er opspelen. Annemie, lid van ons groepje maakte zelf liedjes en we zongen ook Ferre Grignard. We mochten in de school optreden, in de jeugdclub te Ingelmunster, maar ik was toen wel beschaamd. Gelukkig had ik lang haar en kon ik mijn gezicht daarin verstoppen. Kijk, door al die vragen komen er herinneringen boven waaraan je nooit meer dacht.

Mooie herinneringen en mooie dromen. Carine, wij danken je voor dit gesprek.

Interview: Bart Madou.& Roland Ranson

Leden van Het Beleefde Genot vallen in de prijzen

Rika Van Dycke behaalde met "Afscheid" de 2de prijs in de kunstwedstrijd "Boschvogel met verve" ingericht door de Boschvogelkring Aartrijke.

Albert Dhont ontvangt op 7 februari 2009 de Gouden Feniks, de jaarlijkse cultuurprijs van het Houtland, omwille van zijn jarenlange inzet voor de volkstaal in West-Vlaanderen, zijn promotie van het werk van Guido Gezelle, zijn geschiedenis van Loppem en zijn opwaardering van het dialect van Loppem en omstreken.

*Carine Vankeirsbilck, Sint-Petersburg, Onder de brug van Luitenant Schmidt
(olie op doek, 40 x 30 cm)*

Nergens ergens

Stel dat ik je hier zou zoeken,
en stel ik vind je,
dan – zou jij zeggen –
zou dat geen wonder zijn.

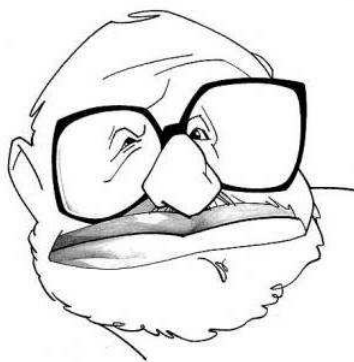
Maar stel ik ben verdwaald
al mijn wegen afgesneden
niet verder dan de stroom
tot daar kan ik geraken.

Dan zou niets iets zijn
zou jij schaduw op het water
zou drijven voelen zijn
bijbels zelfs, tot in mijn ziel.

Bart Madou

“Fragment op zich”

Uit “Brief aan de schooljuf”, in “De waarde van opvoeden – filosofie van onderwijs en ouderschap” door Fernando Savater

Beste juf, natuurlijk is het waar dat het onderwijs tegenwoordig in een permanente staat van crisis lijkt te verkeren. Dat zou je althans concluderen als je af mag gaan op de desperate noodkreeten die al zo lang weerklinken. Wanneer ik je nu zou bekenen, dierbare vriendin, dat dit boek het resultaat is van mijn zorg over de *huidige* crisis in het onderwijs, zullen vermoedelijk velen de schouders ophalen: het is immers het oude liedje, mensen in het onderwijs lopen altijd te klagen en te kankeren!

Als dit al waar is, dan nog geloof ik dat er tegenwoordig specifieke redenen tot ongerustheid zijn aan te wijzen en dat wij misschien wel in een kritiek stadium verkeren. Men zou zelfs kunnen zeggen dat de crisis van het onderwijs niet meer is wat

zij geweest is. ‘De crisis,’ schreef de bekende onderwijskundige Juan Carlos Tedesco onlangs terecht, ‘komt niet langer voort uit de gebrekkige wijze waarop het onderwijs de maatschappelijke taken vervult die op zijn schouders zijn geladen, maar – erger nog – uit het feit dat wij helemaal niet meer weten welke taken het onderwijs moet vervullen en welke doelen het moet nastreven.’

Inderdaad, het onderwijsvraagstuk kan niet meer simpelweg worden teruggebracht tot het falen van een bepaald percentage leerlingen, hoe groot hun aantal ook zijn mag, noch tot de vaststelling dat scholen de helder omschreven opdrachten die de gemeenschap hun ooit toevertrouwde niet naar behoren vervullen. Het onderwijs kampt met een veel onheilspellender probleem: de vervaging en onderlinge tegenstrijdigheid van de eisen die wij er tegenwoordig zelf aan stellen.

Moet het onderwijs eenzijdige maar flexibele carrièremakers klaarstomen voor de arbeidsmarkt, of moet het complete maar misschien wat minder gehaaide mensen vormen wier loopbaanperspectieven niet zo duidelijk zijn? Moet het onderwijs de – vaak kritische en dissidente – autonomie van elk individu versterken, of moet het bijdragen aan de sociale samenhang van de moderne maatschappij? Moet het onderwijs eenzijdig maar innovatieve oorspronkelijkheid tot ontwikkeling brengen of dient het de traditionele groepsidentiteit te handhaven? Moet het onderwijs zorgen voor praktische efficiëntie of dient het rebellen op te leiden die deze omver kunnen werpen? Moet het onderwijs een scrupuleuze neutraliteit bewaren tegenover de veelheid van keuzes op ideologisch, religieus, seksueel en ander gebied (drugs, televisie, de esthetische veelvormigheid van het hedendaagse bestaan), of dient het daarentegen met grote helderheid te beredeneren wat in al die kwesties het meest verkieslijk is om op die manier geschikte blauwdrukken voor het leven aan te bevelen?

Het probleem voor het onderwijs is kortom de vraag of al deze doelstellingen hand in hand kunnen gaan, of dat sommige ervan fundamenteel onverenigbaar zijn. En in dit laatste geval rijst meteen het probleem hoe en door wie er dan moet worden gekozen.

Daarnaast dienen andere vraagstukken zich aan, op een dieper niveau zelfs dan de vorige, waarvan zij de grondvesten ook nog eens ondermijnen. Ik bedoel vraagstukken zoals: bestaat er een plicht om iedereen op dezelfde manier te scholen of moeten er verschillende types onderwijs zijn, afhankelijk van de “clientèle” voor wie ze zijn bestemd? Is de leerplicht een publieke zaak of een privéaangelegenheid van ieder voor zich? Hebben wij eigenlijk wel de plicht om onderwijs te bieden? Sterker nog, is het in feite wel mogelijk om iedereen te onderwijzen, hetgeen vooronderstelt dat de capaciteit om te leren universeel is? Waarom moet scholing trouwens *verplicht* zijn? En zo kan ik nog eindeloos doorgaan.

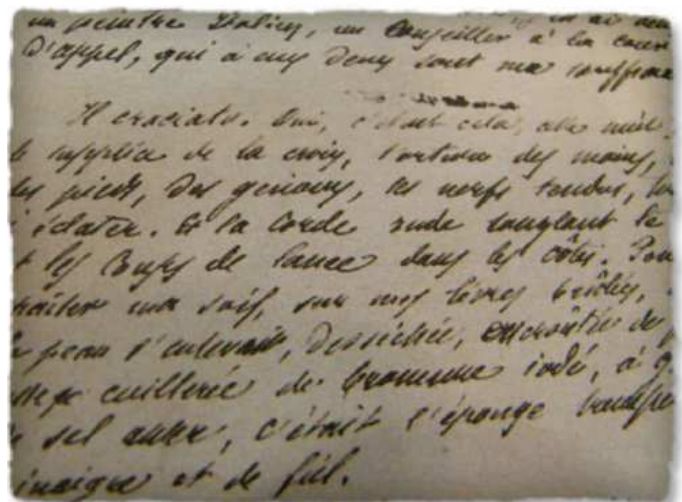
Fernando Savater, De Waarde van opvoeden, Uitg. Bijleveld, Utrecht ISBN: 90-6131-668-5

Ici Paris

Parijs Retour: Alphonse DAUDET (1840 - 1897)

'Ach! Parijs....Parijs!.....Altijd weer Parijs!'

Was de toon van Daudet, een Provençaal in hart en nieren, er een van ongenoegen toen hij deze woorden schreef of juist een van verlangen? Uit mijn mond klinken ze als één roep naar nog en meer. Dus ga ik weer op stap met onder de arm Parijs Retour (van Bart van Loo).Het is bar koud, putje winter. Maar de zon straalt. Ik logeer voor het eerst in een pension, het lijkt wel Villa des Roses uit de gelijknamige roman van Elsschot. Misschien zag u de film. Maar daar schrijf ik later over. Nu loop ik cher Alphonse achterna in mijn geliefde stad. Hij woont er het grootste deel van zijn leven. Het huis in Champrosay, dat in de schaduw van de grootstad ligt, bewaar ik als een belofte aan mezelf voor in de zomer. Met wat geluk kan ik er in het bed slapen van Daudet, waarin ook Van Loo overnachtte. Wanneer ik de volgende ochtend niet vol inspiratie uit dat bed stap, weet ik het ook niet meer. De zomer kan niet vlug genoeg beginnen. In boekhandel Gibert (aan metro St.Michel) schaf ik me eerst Le Petit Chose aan ter vervanging van het boek, Mon frère et moi, geschreven door zijn broer Ernest, en niet meer te vinden. Alphonse heeft als het ware model gestaan voor Daniel uit de roman. Beiden worden onder een slecht gesternte geboren.(...ma naissance ne porta pas bonheur à la maison Eyssette...) Ook geen geluk voor la maison Daudet, want papa Daudets zaken dreigen over kop te gaan. De natuur biedt echter veel soelaas voor de kleine jongen, die als zestiende kind ter wereld komt. Hij verblijft bij boeren op het platteland, wat hem heel zijn verdere leven zal beïnvloeden. Ik zoem deze week even in op zijn Parijse jaren. Hij is een prille, jonge man van zeventien jaar wanneer hij in 1857 Parijs ontdekt. Maar het Franse zuiden is nooit ver weg, vooral met vrienden als Mistral. Zoals ik de trein naar Parijs neem, zo pendelt hij geregeld naar het zuiden. Wie kent niet zijn 'Lettres de mon moulin' of 'l'Arlésienne' door Bizet op muziek gezet? Maar loop even mee door het Parijs van Daudet. We moeten eerst naar de rue de Tournon, waar hij bij zijn broer in het hotel du Sénat verblijft. Zijn kamer zal misschien niet veel groter geweest zijn dan het dienstbodenkamertje dat ik in mijn pension betrek. De Provençaalse landschappen zijn ingeruild voor een oceaan van zinken daken met de torens van Saint-Sulpice als de schouwen van een stoomboot in dit grijze landschap. Als dit weer geen wonderlijk toeval is...deze straat ligt vlakbij mijn logement. Laten we een heerlijke wandeling maken langs zonovergoten, winterse paden van het Jardin du Luxembourg. De mussen en de merels zijn dezelfde als toen Alphonse ze bewonderde en beschreef. Het is niet duidelijk in welk gedeelte van het hotel hij huisde. Beneden is een zaak :

'SPECIALISTE STYLOS ANCIENS SERVICE REPARATIONS EXPERTISES'

Wandelen we verder naar de Saint-Sulpicekerk? Op zoek naar de verboden naam van Jahwe in het Hebreuws op de linkse toren? Helaas is deze ingepakt voor renovatie. De onafgewerkte rechtse was tot 1850 uitgerust met een telegraaf. Baudelaire werd in deze kerk gedoopt, Victor Hugo trad er in het huwelijk en

Daudet zal er zeker ook al eens binnengelopen zijn. Maar of hij de kerk mooi vond of eerder ook de uitdrukking 'le!goût!saint-sulpicien' (overdreven, overladen, zwaar) tot de zijne maakte, weten we niet.

Alphonse Daudet en zijn vrouw Julia Alard

Misschien had hij meer interesse voor de nrs. 15 of 36 van de rue Saint-Sulpice, waar zich befaamde bordelen bevonden. Hij is een 'beau garçon' en hij is zich daar terdege van bewust. Succes bij het vrouwvolk laat niet op zich wachten. Marie Rieu wordt zijn uitverkorene. Met haar woont hij in de rue d'Amsterdam. Kom, we nemen de metro tot aan Gare de Saint-Lazare. Hoe kan het toch, het Chinese restaurant waar ik al een vijftal keren heb geluncht, blijkt zijn huis te zijn. Nooit geweten dat Daudet er ooit woonde. Ondertussen schrijft onze mooie jongen in een stijl die zowel romantisch als realistisch is. Weer gebruikt hij personages in een roman die veel te maken hebben met zijn eigen werkelijkheid. Sapho uit 1884 is zo'n werk. Ook dit heb ik vruchteloos gezocht in boekhandel Gibert om er zoals ik bij Van Loo lees op pagina 261 van *Parijs Retour*, mee onder de arm te kunnen pronken op de boulevards. Alhoewel er me nu wellicht niemand zou op nakijken. Neen, deze keer gaan we niet eten bij de Chinees, want we moeten naar de Marais. Naar de kerk Saint-Denis-du-Sacrement in de rue de Turenne waar Alphonse trouwt met Julia Allard, na zich te hebben ontworsteld uit de sensuele aantrekkingskracht van Marie. Het is een kerk lijk een tempel. Zuilen, binnen en buiten. Een lieve, oude dame, met een grijs kopje vertelt over haar kerk, maar schijnt toch niets af te weten van het huwelijk van Alphonse en Julia. Het doet me denken aan de tijd dat ik 25 kerken in Parijs bezocht en waarvan een verslag te lezen is in *Het andere Parijs* van Krista Bracke uitgegeven door de VRT. Daudet vestigt zich met zijn vrouw in hotel Lamoignon. Daarvoor moeten we naar de rue Pavée, de eerste ge-

plaveide straat van Parijs, zoals de naam het aangeeft. Het gebouw herbergt de eerste bibliotheek van Parijs (1703), vermeldt van Loo. Een knappe Parisienne komt er net naar buiten. Na de beleefdheidsformules, gebruikelijk in Parijs bij het inwinnen van enige informatie, vertelt ze dat het koppel in het middelste gebouw woonde, toen verdeeld in verschillende woningen. Daar rechtover is boekhandel Mona Lisait. Zullen we hier Sapho zoeken? Een heel vriendelijke jonge man helpt bij de speurtocht, maar ook hier blijkt Sapho te ontbreken. Wel kom ik buiten met een gedichtenbundel van Karel van de Woestijne, in het Frans met het Nederlands ernaast. En dat voor 1,80 Euro. Met een interessante uitleg over de Franse vlag bovendien. En die kan ik goed gebruiken bij mijn voordracht over Parijs. Een nieuw potlood en vijf postkaarten krijg ik er nog bovenop. Wat hij dan weer niet weet is dat Daudet vroeger zijn buurman was. Die woonde schuin over de huidige boekhandel. En dat kan ik hem dan weer vertellen. Ik beloof hem dat ik bij mijn terugkeer pralines uit België meebreng. Zo zijn we min of meer quitte. Nu moeten we naar Saint-Germain, naar rue de Bellechasse. Het gaat Daudet financieel voor de wind en hij kan het zich permitteren om in deze duurdere wijk te gaan wonen. Helaas is het met zijn gezondheid niet zo best gesteld. Al jaren sluipt de ziekte door zijn lijf, die zovele van zijn beroemde tijdgenoten heeft geveld, syfilis nl., de aids van toen. De prijs die helaas moet betaald worden voor zijn losbandige jeugd. Zijn zoon Léon, ook een auteur, ziet hem af en toe nog wel eens wandelen in de Tuilerieën, lees ik bij Van Loo, maar de aftakeling is dan al in volle gang. 'La Doulou' is één uiting van pijn. (Ik moet aan Schubert denken die ook zijn pijn verklankte in de muziek.) Ook dat boek is niet in Parijs te vinden, tenzij in zijn verzameld werk. Het gaat me net iets te ver om het in de Engelse vertaling te lezen onder de titel 'In the land of pain' en vertaald door Julian Barnes.

Rue de l'Université is onze laatste opdracht. Het is maar enkele straten verder. Het sterf-huis van Alphonse Daudet. Hij is pas ze-venenvijftig en sterft aan een hartstilstand. Dat heb ik altijd al zo'n rare omschrijving ge-vonden. Als je sterft, staat uiteraard je hart stil. Maar ben je dan wel meteen dood? Ook de teennagels van Napoleon waren door zijn sokken gegroeid toen ze jaren na zijn dood zijn kist weer openden. Of was gewoonweg het vlees van zijn voeten achteruit getrok-ken? Wat zeg je? Heb ik nergens het huis-nummer vermeld? Dat deed ik vrijwillig. Lees Parijs Retour, het staat er allemaal in. (Met

een knipoog naar Bart van Loo) En Champrosay? Dat schorten we op tot deze zomer, maar daar wil ik heel alleen naartoe. O ja... Waar mijn pensionnetje gelegen is? Dat is voorlopig nog een raadsel.

Chris Rachel Spatz
Parijs, december 2007
Foto's: Chris Rachel Spatz

Gezelle GEZONGEN

De debuut-cd van de voorstelling '**Gezelle Gezongen**', die Bart Vandekerkhove (zang), Stan Driesen (piano) en Johan Vandendriessche (fluiten, sax en basklarinet) vanaf 2009 brengen in de culturele centra is klaar!

De CD '**Als de ziele luistert**' biedt 22 luisterliederen, 'klassiekers' en onbekende parels op tekst van Guido Gezelle.

De muziek verenigt een klassiek timbre met lichte jazzinvloeden en biedt door middel van een gevarieerde instrumentatie een rijk en eigentijds kleurenpalet. Kortom, Genieten met de G van Gezelle!

Het Beleefde Genot heeft nog enkele exemplaren in voorraad voor de prijs van 13 euro (niet-leden 14 euro)

Wat is kunst?

In het VTM-middagjournaal van 22 september 2008 werd Flor Beckx, kunstcriticus en tentoonstellingenmaker, geconfronteerd met de vraag: 'wat is kunst?'

Het feit dat dit probleem wordt aangekaart op een familiezonder als VTM wijst erop dat niet enkel kunstliefhebbers erdoor geraakt worden maar ook Jan met de Pet of Miet met de Schort. De aanleiding is uiteraard de coming out van Wim Delvoye als kasteelheer - dat je met kunst soms fortuinen kan verdienen zal de belangstelling ongetwijfeld hebben aangewakkerd.

Het antwoord luidde: 'Er moet natuurlijk eerst werk zijn en dat werk moet goed zijn. Eens je naam hebt gemaakt, kan je doen wat je wil dan wordt elk werk als kunst aanvaard.'

Hiermee wordt het probleem enkel verschoven, want wanneer wordt een werk 'goed' bevonden?

Voor de esthetici van einde negentiende eeuw (Walter Pater, Oscar Wilde, Willem Kloos) was het eenvoudig: kunst is schoonheid. Wat alweer lijkt op 'begging the question': wanneer beschouwen we iets als mooi? Moet de creatie beantwoorden aan een gestandaardiseerd verwachtingspatroon, bestaan er universele normen die gelden in alle tijden en op alle plaatsen?

Sedert de Grieken heerst in het Westen alleszins de opvatting van het harmonieuze als dominante kwaliteit, maar de disharmonie, het storende is reeds bij vroege kunst merkbaar, ook in zogenaamd primitieve, rituele of folkloristische kunst - denk aan maskers uit Afrika die vaak verwrongen gezichten tonen.

Met de decadenten eveneens uit het einde van de negentiende eeuw is daarbij de opvatting naar voren gekomen dat ook het lelijke mooi kan zijn: Baudelaire schreef een ode aan 'une charogne' (een kring) en bepaalde tekeningen van zijn vriend Félicien Rops verheffen het afschuwelijke tot een bijzondere vorm van schoonheid. Ook de huivering kan een aangename kitteling zijn. Later zal in de avant-garde muziek de dissonant een artistieke techniek worden, ook al veroorzaakte die bij de eerste uitvoeringen een extreme weerstand, denk aan het gejoel dat 'Le Sacre du Printemps' van Stravinsky te beurt viel. Het smaakgevoel evolueert, dat is duidelijk: wat aanvankelijk wordt verworpen kan later worden geprezen. Zo heb je in de kunstgeschiedenis een hele reeks van 'geuzennamen' die eerst bedoeld waren als scheldwoorden: impressionisten, fauvisten (wilden) en kubisten.

Bertold Brecht voegde aan de discussie een nieuw element toe door te stellen dat een toneelstuk niet mooi mocht zijn: het mooie brengt een publiek in een roes waardoor het zijn zin voor kritische reflectie verliest. En de opdracht van waarachtige toneelkunst moest volgens Brecht precies het omgekeerde zijn: het publiek wakker schudden, het verontrusten en daardoor sensibiliseren. De kunst werd functioneel, ze moest in dienst staan van een politieke overtuiging. Dit was misschien altijd al het geval geweest, bijvoorbeeld in de kerkelijke kunst en in het zogenaamd sociaal-realisme van de Sovjet-Unie, maar dat waren conformerende kunstopvattingen: ze stonden in dienst van de heersende ideologie.

Sinds Brecht weten we dat kunst ook een revolutionaire opdracht kan vervullen door het publiek aan te sporen tot verzet.

Afgezien van formele kenmerken - het harmonieuze of het opzettelijk verstoren van de harmonie - bezit ware kunst een moeilijk te meten of te taxeren dimensie: de expressieve intensiteit. We spreken van grote kunst als je erdoor gegrepen wordt: ontroerd, getroost, opgezweept of ondersteboven gegooid. Ook deze kwaliteit is slechts het verschuiven van de probleemstelling want de vraag is dan wie zich gegrepen voelt en waardoor: heel wat mensen beginnen te snikken bij smartlappen, zijn smartlappen dan grote kunst?

Uit deze overweging zou men kunnen afleiden dat er altijd een element van elitarisme meespeelt: het zijn mensen die zelf in staat zijn tot een complexere beschouwing die de hogere complexiteit of de delicate eenvoud van de ware kunst onderkennen. Will Tura kan jou op een dansvloer zalig doen wiegen, maar zijn muziek is niet van het gehalte van een Sebastian

Bach; en op elke rommelmarkt kan je een halfnaakte zigeunerin kopen die gezellig boven je buffetkast past, maar het is geen Degas of geen Renoir.

Het herkennen van meesterschap veronderstelt een geoefend oor of oog, en hoe fijngevoeliger het gemoed is afgestemd hoe beter het een onderscheid kan maken tussen kitsch en diepgang.

Dit betekent niet noodzakelijk dat de beschouwer in staat moet zijn om de bewogenheid intellectueel te duiden: het gaat om de diepte van de ervaring die soms louter instinctief of gevoelsmatig kan zijn. Om die reden is de artistieke ontroering niet elitair in de sociale of intellectuele betekenis van die term: ook de volksmens die niet meer dan de lagere school heeft gevolgd, kan het verschil horen tussen hogere en lagere kunst, bijvoorbeeld tussen de romantiek van bepaalde meezingers en de romantiek van Tsjaikovski of Beethoven.

Het technisch elitaire – dat wel degelijk met kennis en opleiding heeft te maken – doet zich enkel voor bij kunstvormen die getuigen van een hogere technische complexiteit, bijvoorbeeld de strijkkwartetten van Beethoven: om die te appreciëren moet je een heel technisch muzikaal gehoor bezitten en je moet over enig inzicht beschikken in de compositorische structuur.

Dit elitarisme doet onvermijdelijk denken aan autoriteit en precies daar kan het schoentje wringen: wie eigent zichzelf het recht toe om te oordelen en om anderen te zeggen wat goed en wat minder goed is? Elke autoriteit kan worden misbruikt, en in het bijzonder in het kunstwereldje lopen er nogal wat charlatans of volksverlakkers rond: zij misbruiken hun gezagspositie om het publiek een smaak op te dringen die in wezen neerkomt op wansmaak.

Deze verleiding speelt vooral als er geld en veel geld mee gemoeid is, en dit is het geval in de plastische kunst: hier gaat het om meer dan kunst, de kunstwerken hebben de waarde van een belegging gekregen. Hierdoor kan de zuiverheid van de appreciatie totaal worden vervalst: soms krijgen speculanten het voor het zeggen, zij duwen een uitverkoren product naar de top terwijl meer waardevolle werken worden genegeerd.

In onze spektakelmaatschappij gaat het dan bijna altijd om een spectaculaire productie: hoe meer sensatie hoe beter voor de verkoop. Zo ontstaat bij het brede publiek een begripsverwarring: economisch succes, de marktwaarde, wordt gelijk gesteld met artistiek niveau.

Hoe kan men dit dilemma nu oplossen, hoe maak je een onderscheid tussen het elitarisme van de vakkennis en het darwinisme van de commercie? En hoe ga je het ruimere publiek ervan overtuigen dat een bepaald werk waarover voortdurend in de media wordt gesproken en waarvoor hoge prijzen worden betaald, ook artistiek waardevol is? Of omgekeerd: hoe ga je het publiek waarschuwen voor het bedrog?

Waar men naar op zoek moet is een autoriteit die volkomen belangeloos kan spreken: iemand die heeft bewezen vakbekwaam te zijn (door studie of door zelf hoogwaardig werk te creëren) maar niets te maken heeft noch met het mediacircus noch met het circuit van galerijen en kunstveilingen. Ik vrees dat deze zoektocht uitzichtloos of toch uiterst moeilijk zal blijken omdat zo'n autoriteit zodra ze opduikt onmiddellijk zou worden gerecupereerd, hetzij door de media, hetzij door het circuit. Dit is het lot van zogenaamde 'cultuurpauzen' (Jan Hoet bijvoorbeeld): zelfs indien zij aanvankelijk belangeloos spreken, wordt hun oordeel op de duur een commerciële waardemeter, een vorm van promotie of reclame. Door kunstpauzen geselecteerde kunstenaars maken minstens een korte periode van commercieel succes mee: zij verkopen gedurende een beperkt aantal jaren enorm, worden overal uitgenodigd om te exposeren, en na een aantal jaren verduistert hun ster.

Misschien moeten we daarom tot het besluit komen dat de tijd nog de enige rechtvaardige en onpartijdige autoriteit is: wat over 50 of 100 jaren nog altijd kan boeien, zal wel over intrinsieke kwaliteiten beschikken om het waardevol te noemen. Een modeverschijnsel garandeert niets: succes kan te maken hebben met de waan van de dag en dan is het puur volksbedrog. De grootmeesters zijn de meesters die blijven, ook al hebben zij daar zelf niets meer aan en zijn zij als mens soms totaal onbekenden geworden: wie was Homeros, hoeveel weten wij met zekerheid over Shakespeare? Hun werk heeft eeuwigheidswaarde: het weerstaat de toets van elke tijd, het stroomt doorheen de grillen van de modes als een machtige rivier die nu eens door een brede dan weer door een smalle bedding stroomt maar zich door geen enkele hindernis laat ophouden.

De echte groten zijn uitzonderlijk: Homeros is de enige verteller die overbleef uit zijn tijd, maar het is ondenkbaar dat hij in werkelijkheid de enige is geweest zowat 8 eeuwen voor Christus.

Maar zoals de poeta minor Pierre Kemp ooit in een van zijn heel korte gedichtjes schreef: een bos met alleen maar majestatische beuken is knap vervelend, er mag ook wat kreupelhout in staan. De kunstgeschiedenis bestaat niet uitsluitend uit genieën, ook de zonen van Bach zijn het beluisteren waard. En voor de kunstenaar zelf of voor al wie het kunstenaarschap ambieert is de droom van onsterfelijkheid pure illusie en ijdelheid (om met de Prediker te spreken), een vorm van hybris en zeer dikwijls van zelfkwelling.

Het werk kan uitzonderlijk de eeuwen trotseren, de kunstenaar zelf zal net zo goed als iedere andere sterveling rotten in zijn graf – en soms zoals de geniale Mozart verdwijnen in een 'gemene groeve', een spoorloos massagraf. Anders gezegd: aan het eeuwige kunstwerk beleven alleen de nakomelingen plezier, postume verering is slechts een denkbeeldige troost.

De mens van Gogh vervult ons met medelijden en ontzetting, de naam 'Vincent' staat op ons netvlies gebrand als een Morgenster.

staf de wilde

"Horen, zien en schrijven"

"De zin van onderwijs is uiteindelijk het behoud en de overdracht van de intellectuele liefde voor het menselijke."

(Fernando Savater)

"Beleefd"

Cultuursalon "Camino de Santiago" (28-9-2008)

Mireille Madou, auteur van verscheidene boeken over de Camino de Santiago en Sint Jakobus serveerde op ons eerste cultuursalon een vijfendriegangenu: na het ontstaan van de Camino als pelgrimsweg, had zij het over de pelgrims zelf: wie waren en wie zijn zij? Tenslotte werd zowel de historische als de legendarische Heilige Jacobus belicht. Zij illustreerde haar lezing met reproducties van prachtige en vaak onbekende kunstwerken die de bedevaarder langs de Camino aantreft. De vele aanwezigen zullen zich deze pelgrimstocht op zondagmorgen niet beklagen hebben.

Retrospectieve "Federico Fellini" (oktober 2008)

Met drie typische films van Federico Fellini kregen enkele cinefielen tijdens de maand oktober de gelegenheid kennis te maken met het oeuvre van deze grote Italiaanse filmregisseur. 'La strada' (1954; bekroond met een Oscar) was het ontroerende relaas van de relatie tussen een onschuldig meisje (Giulietta Masina, de vrouw van Fellini) en een primitieve zelfzuchtige kermisklant (Anthony Quinn). In 'Otto e mezzo' (1963, Oscar) stelde Fellini zijn eigen bestaan als filmregisseur aan de orde. Mastroianni speelt hierin een regisseur

die een geplande film in de laatste fase van de voorbereidingen moet afgelenen omdat hij met zijn leven, en daardoor ook met deze film, geen raad weet. Net als in 'Giulietta degli spiriti' (Giulietta's geesten (1965), met Giulietta Masina), gaat het om de bevrijding van de eigen persoonlijkheid, waarbij Fellini in suggestieve beelden angstdromen en obsessies weergeeft.

AvondINzichten “Wo ich bin, ist Deutschland: Thomas Mann” (20-11-2008)

Boekencafé INzicht inZICHT te Brugge organiseerde in samenwerking met Het Beleefde Genot een avondlezing in de reeks AvondINzichten. Een twintigtal belangstellenden verzamelde op donderdag 20 november in het intieme salon van het boekencafé in Genthof 24.

Roland Ranson hernam zijn lezing over Thomas Mann. Hij behandelde zowel het verleden (wie was Thomas Mann) als de betekenis van de auteur op vandaag (wie is Thomas Mann). Hij deed dat aan de hand van een viertal werken: Buddenbrooks, De dood in Venetië, Betrachtungen eines Unpolitischen en De Toverberg. Uit Buddenbrooks bleek o.a. dat de mens, overal en altijd, gedoemd is om een rol te spelen en dat hij zich daarvan bovendien bewust is. Uit De dood in Venetië bleek dan weer dat, wie de schoonheid met eigen ogen heeft aanschouwd zich al binnen de invloedssfeer van de dood bevindt.

Wie had ooit gedacht dat Thomas Mann zo'n verschrikkelijke afkeer had van de democratie en het algemeen stemrecht? Het staat zwart op wit in de Betrachtungen.

In het tweede deel werd dieper ingegaan op De Toverberg. De sublieme ironie – zo typisch voor Thomas Mann – in Castorps liefdesverklaring voor madame Chauchat kon het publiek appreciëren. Maar ook figuren als Settembrini, Nafta en Mynheer Peeperkorn stemden tot nadenken.

Literair salon “Gaston Durnez over gaston D’Urnay” - 7 december 2008

Een gevulde zaal met bijzonder geïnteresseerde toehoorders. "Een goed en plezierig publiek", zoals Gaston Durnez het nadien formuleerde. De huldiging werd ingezet met een toespraak door Arnold Naessens, schepen van cultuur van Zedelgem, daarna sprak Bart Madou de laudatio uit. De gevierde mocht dan enkele geschenken in ontvangst nemen vanwege het Gemeentebestuur van Zedelgem, vanwege de bibliotheek van Zedelgem en vanwege Het Beleefde Genot.

De hoofdbrok bestond evenwel uit een uitgebreid interview. Roland Ranson had een aantal vragen in petto en speelde puntig in op de spontane en vaak 'geestige' antwoorden van de schrijver.

Nadien was er nog een receptie. Velen maakten van de gelegenheid

gebruik om boeken van Gaston Durnez door de auteur te laten signeren.

Zijn 'Tot ziens hoop ik' bij het afscheid klonk oprecht en daarmee vertolkte Gaston Durnez ook onze gevoelens.

Ad multos annos, Gaston!

Laudatio bij de 80ste verjaardag van Gaston Durnez

"Forget how old you are and keep on planning – just as though you're going to keep on living."

Rodney Jones, at the age of 101

Toespraak naar aanleiding van de viering van Gaston Durnez bij zijn 80ste verjaardag, Bibliotheek Zedelgem 7 december 2008.

Dierbare jarige,
Geachte aanwezigen,

Sta mij toe de beginregels te citeren die uitgesproken werden bij de huldiging van een andere bijna 80-jarige:

"Verlangend u een openbaar getuigenis te geven van onze respectvolle dankbaarheid vanwege de bijzondere gunst die gij ons vandaag verleent door met uw aanwezigheid uw tachtigste verjaardag te eren van een leven dat in de loop van vele lustra aan de literatuur is gewijd en nog steeds wordt gewijd, en terzelfder tijd ernaar strevend u nuttig en aangenaam bezig te houden gedurende het deel van uw tijd dat u zich vandaag verwaardigd hebt mij te gunnen, heb ik besloten u te spreken over het actieve leven, een gelukkig, feestelijk en fortuinlijk onderwerp dat vele jaren uw ijver, uw zorg en uw lof heeft verdiend. Uw naam is bekend geworden en niet onwelgevallig en hij heeft u de zoete triomf bezorgd dat u zich nu geëerd ziet door zoveel illustere personen, zoveel hoffelijke vrienden." Tot zover, beste Gaston, geachte aanwezigen, deze aanhaling van een toespraak gehouden op de avond van de tiende maart 1828 te New York en dit ter gelegenheid van de 79ste verjaardag van Lorenzo da Ponte, in aanwezigheid van zoveel illustere personen, zoveel hoffelijke vrienden en liefhebbende leerlingen, zoals hij het zelf uitdrukte. Het onderwerp van zijn toespraak was evenwel de Italiaanse literatuur en niet het actieve leven waarover ik het met u zou willen hebben.

Als u het curriculum van Gaston Durnez bekijkt dan valt onmiddellijk de lengte ervan op. Hoeveel levens heeft die man wel gehad vraag ik mij dan af? En inderdaad de hoeveelheid gepubliceerde boeken en artikels is indrukwekkend en al even indrukwekkend zijn de onderscheidingen, de prijzen die hij daarvoor in ontvangst mocht nemen.

Dertig jaar geleden, in 1978, verscheen er in de Verenigde Staten een boek dat een ware bestseller werd, de schrijver heet Richard Bolles en het boek had als titel "The Three boxes of life", met de veelzeggende bij- of neventitel "and how to get out of them" en als uiteindelijke ondertitel "An introduction to life/work planning", een inleiding op hoe je je leven en werk moet plannen. De drie dozen van het leven en hoe eruit te geraken. Bij mijn weten is het nooit vertaald in het Nederlands, wel eigenaardig. Maar is er iets verkeerd met dozen? Sommige mensen houden van dozen, Pandora bijvoorbeeld om maar iemand te noemen.

Waarover gaat dit boek of eerder, wat wou ik jullie vertellen? Het leven van elke mens, schrijft Bolles, bestaat uit drie dozen: de doos van het leren – the box of learning-, de doos van het werken – the box of working – en de doos van het spelen, van het genieten, - the box of playing or retirement.

Je zou deze doosjes in eerste instantie ook levensperiodes kunnen noemen, maar met de term 'box' geeft Bolles veel meer aan, ik laat dit even buiten beschouwing.

Dus eerst een tijd van leren, dan een tijd van werken en tenslotte een tijd van rusten, van genieten. Het klinkt zo Bijbels, nietwaar....

Dat is niet nieuw, het is wel altijd zo geweest en ongeacht het feit dat die indeling per individu danig kan verschillen, kunnen wij toch stellen dat iedereen in zijn leven wel eens in elk van deze doosjes terecht komt. Toch vallen er twee fenomenen op: ten eerste dat de uiteinden van onze levensduur – our lifespan – dat de uiteinden steeds langer en langer geworden zijn ten koste van het middendeel, het werken. We gaan langer naar school en we stappen vroeger in ons pensioen, al lijkt het keerpunt van dit laatste intussen bereikt. Het tweede verschijnsel dat opvalt is dat die periodes meer en meer van elkaar gescheiden zijn, dat ze dus echte doosjes geworden zijn.

En opnieuw, dit geldt niet voor iedereen afzonderlijk, en uitgerekend voor de man die wij hier vandaag huldigen lijkt het wel alsof de drie levensdoosjes één grote doos geworden zijn. Want het lijkt alsof de schrijver Gaston Durnez met het schrijven voortdurend bijleert, dat hij dat ook heel graag doet en dat hij er dan nog voor betaald wordt ook. Zeg nu zelf, als dat geen definitie van een gevuld en bijgevolg geslaagd leven is!

Een gevuld leven zei ik, en een leven vullen doe je door actief te zijn.

Het is de verdienste van de grote Duits-Joodse filosofe Hannah Arendt geweest dat zij een typologie van het actieve leven gemaakt heeft. Zij heeft zich afgevraagd waaruit een actief leven bestaat. Wat doen wij wanneer wij actief zijn? Er is uiteraard het eeuwenoude onderscheid tussen de twee grote manieren van leven: het contemplatieve leven enerzijds en het actieve leven anderzijds. Vita contemplativa versus vita activa, waarbij sinds eeuwen con-

templatie van een hogere orde werd beschouwd dan het handelen, en zeker in onze Europees-christelijke cultuur. Beschouwing haalt het op het bezig zijn.

Om kort te zijn: Arendt ziet drie types van actief bezig zijn, die zij respectievelijk arbeiden, werken en handelen noemt. Onderaan de trap van waardering staat arbeiden, omdat het eindeloos repetitief is en duurt zolang het leven duurt, we kunnen er niet onderuit. Arbeid produceert echter verbruiksgoederen, dat zijn vergankelijke, maar noodzakelijke 'dingen'. Brood bijvoorbeeld. Productie en consumptie liggen dus heel dicht bij elkaar. Daartegenover staat werken of fabriceren, waar geen verbruiks- maar gebruiksgoederen geproduceerd worden. Deze tafel of die stoelen daar bijvoorbeeld. Het gepaste gebruik van die goederen doet ze niet verdwijnen. Alleen is het zo dat heel vaak gebruiksgoederen gemaakt worden om op een comfortabele wijze de verbruiksgoederen te verbruiken. Je eet gemakkelijker een bord spaghetti als je op een goed zittende stoel aan een tafel zit dan als je dat rechtstaande zou moeten doen. Werken, in tegenstelling tot arbeiden, is niet echt een herhaling: fabriceren kent een begin en een voorspelbaar einde. Werken is "verdinglijken" zegt Arendt, materie wordt tot materiaal omgevormd.

En dan is er nog het handelen. Het wil, in zijn meest algemene zin, zeggen: initiatief nemen, aan iets beginnen, iets in beweging zetten, iets nieuws en dus in zekere zin iets onvoorspelbaars (en onomkeerbaars!) realiseren. Van een handelende mens kan het onverwachte worden verwacht, en dat kan niet zonder te spreken, spreken met de mond of met de pen of met de toetsen op het klavier van je pc. Spreken en handelen zijn als twee handen op één buik. Het spreken geeft het handelen zin; door het spreken kan het handelen bevraagd worden. Aan een robot kan je niet vragen wat hij doet, laat staan waarom. Nu, waarom deze uitweiding? Wel omdat ik mij naar aanleiding van deze viering afvroeg tot welke categorie van actief leven het schrijven zou behoren. Is het arbeiden? Het produceren van vergankelijke consumptiegoederen? Of eerder werken, het maken van duurzame gebruiksgoederen of behoort schrijven tot het handelen? Iets wat iets in beweging zet, wat aanzet tot spreken, tot communiceren. Of is het schrijven in de drie categorieën terug te vinden? Het ziet er net als in het geval van de drie dozen, inderdaad zo uit. De drie levensdozen lijken bij Gaston Durnez één grote doos te zijn.

Schrijven als arbeiden, de schrijver produceert in het zweet zijns aanschijn, leesbare, vergankelijke en consumeerbare woorden en zinnen. En schrijven als werken: het resultaat is het tastbare, duurzame boek dat je kunt gebruiken om het zoveel maal te verbruiken als je wel wilt. Herlezen dus of herkauwen voor de ziel. Of toch eerder handelen, want het kenmerk bij uitstek van het handelen is dat er altijd verhalen geproduceerd worden, meer zelfs, niet de handelende persoon maar de verteller maakt het verhaal. Maar vraag ik mij tenslotte af, is schrijven niet bij uitstek de basis van het beschouwen, van het contemplatieve leven? Ja toch?

Samenvattend: schrijven als arbeiden in eenzaamheid (gestructureerde eenzaamheid, om volledig te zijn) om toch een tastbaar, duurzaam product voort te brengen - werken dus - , schrijven, het initiatief van een heel verhaal - handelen - waarover men dan kan reflecteren, het contemplatieve leven. Schouwen dus, ergens hoog in de bergen, tussen de bloemen van een alpenweide of prozaïscher, schouwen tijdens een viering in een bibliotheek, opslagplaats van het resultaat van duizenden arbeidsintensieve handelingen.

Ik dank u.

Voorstelling "Marmerluchten" – 13 – 12 - 2008

Veel en mooi volk op de voorstelling van Marmerluchten, de roman van Bart Madou.

Een zestigtal aanwezigen konden eerst genieten van 'Artemisia' een film van Agnès Merlet. nadien volgde de eigenlijke voorstelling van het boek.

De auteur wees ons eerst op de twee belangrijkste kenmerken. Ten eerste, de overal aanwezige verwijzingen naar aspecten van de Europese cultuur(geschiedenis) en ten tweede de alomtegenwoordigheid van de muziek.

Ook de structuren van de roman - 9 hoofdstukken van gelijke omvang, genoemd naar 9 Italiaanse dorpen en steden, het tijds kader van de XXe eeuw dat bij het vorderen van het

verhaal wegzakt ten voordele van de XVIIe eeuw. Hoe de overgangen van het ene naar het andere tijdperk steeds via de stijlfiguur van de boog aangegeven wordt en tenslotte de dramatis personae: hij, zij en Eva Maria in de huidige tijd, Artemisia Gentileschi, Bernardo Strozzi en Barbara Strozzi in de XVIIe eeuw. Parallellen tussen beide tijdperiodes werden geïllustreerd aan de hand van twee voorbeelden: het voorkomen van een kluizenaar in beide tijds-kaders en ook het 'ontbrekende alfabet'.

Tenslotte las Bart Madou enkele fragmenten voor uit de roman.

De avond werd besloten met een rijke receptie aangeboden door het Gemeentebestuur van Zedelgem en Het Beleefde genot. Tussendoor kon menig literatuur-liefhebber Marmerluchten door de auteur laten signeren.

De roman is nog tot 31 januari 2009 te koop bij Het Beleefde Genot voor 14,90 euro, nadien wordt dit voor de niet-leden 17,90 euro. Leden blijven 14,90 euro betalen.

Fragment uit "Marmerluchten"

Nu werd het stil. Het licht in de zaal werd gedoofd, twee sterke lampen werden ontstoken en hielden de piano in een al te wit licht. Nogal storend met de zachte antieke omgeving, vond hij. Veel tijd om hierover na te denken had hij niet, want daar verscheen, helemaal in het zwart, of eerder in heel donker paars en glanzend satijn, de Ierse pianiste. Aanzwellend applaus vanuit de duisternis. Zij maakte een diepe buiging, waarbij zij haar twee melkwitte armen iets naar achter liet wiegen. Zij droeg geen horloge aan haar pols, neen, ook oorhangers had ze niet, enkel een zilveren collier, waaraan vier als tranen gestileerde steentjes hingen, die haar boezem kortstondig loslieten als ze zich voorover boog om het publiek te groeten.

Even knikte ze ook naar de rijen links en rechts van het podium, dan nam ze plaats op het zwart gelakte krukje. Ze nam de tijd om de plooiën van haar kled te draperen, hief haar hoofd omhoog (hij kon enkel zien hoe haar hals even verdween in het donkerrossige haar), en ze bleef zo een tijd lang met de armen langs haar hangend zitten. Een tijdloos moment waarin de concentratie zich in dit frêle figuurtje verkerde. Iedereen moet zowat met haar zijn adem ingehouden hebben.

Waarna de bevrijdende en tegelijkertijd euforische seconde van de eerste aanslag het palazzo, Pienza, de Italiaanse zomer veranderde in één zuivere, opwindende zielenbelevens waarbij tijd noch plaats van tel waren.

Praeludium und Fuge in fis-moll, BWV 883, uit Das Wohltemperierte Clavier.

Weergaloos die aanzet, die opgang naar de volgende maten, die op hun beurt de weg effenden voor dit zo mooie en zo briljante, zo intense en toch zo intieme open bloeien van de fuga. En zij, de pianiste, onwrikbaar en toch zo kwetsbaar in haar spel dat zij feilloos afmaakte.

Van op de rug gezien speelde zij met overtuiging, met een beheerste geestdrift. Geen hoofdschuddende spastische bewegingen, maar zowel forse ondersteuning bij krachtige passages als een ingehouden toets bij de dromerige overgangen. Een zeer soepele linkerhand die meewelfde als de rechterhand even solo ging. Aan haar nekspieren was ook duidelijk af te lezen wanneer de fortis eraan kwamen. Bach geserveerd op de juiste temperatuur. Zowaar, een goddelijke ervaring.

En tot slot, geen theatraal wegwerpen van de rechterhand na de laatste aanslag, maar een bewegingsloos verstenen als de laatste klank zich tussen de moleculen van deze nacht verstoof. Wat was dit aangrijpend die eerste stilte na Bach. Het deed hem even wegdromen tot bij die andere seconde van stilte. De mooiste, de innigste, de intiemste, meest sublieme seconde die hij kende, met name de eerste seconde onmiddellijk na het 6de strijkkwartet van Bela Bartok: als de strijkstokken tot rust zijn gekomen en nog op de violen en de cello rusten, de ogen van de uitvoerders nog niet omhoog geslagen zijn, het publiek nog net niet beseft heeft dat dit het einde van het werk is... Die eerste seconde na de laatste, Bartok, de zuivere, het laatste sprenkeltje hoop op vrede dat nog een seconde lang het aanstormend geweld van de Tweede Wereldoorlog kan bezweren, alvorens over te gaan in wat toen gebeuren moest. Einde van elke toekomst. Meste. Droevig. De zeer subtiele schoonheid van de

eerste seconde na Bartok's geestelijk testament, waarmee de gevoeligste plaats van je hart werd getroffen.

Eigenaardig dat deze eerste seconde na Bach hem ook aan de eerste stilte na Bartok's laatste strijkkwartet deed denken. Beide seconden hadden het huiveren gemeen, dat wat van heel diep in je, ver buiten je uitsteeg, een kosmische ervaring, al duurt die maar een seconde lang.

Het publiek leek de pianiste volkomen te begrijpen, want pas als zij haar gebogen hoofd weer oprichtte zwol een aarzelend handgeklap vlug aan tot een hartelijk applaus.

En zo groeide en bloeide vooral een wondermooie avond. Na Bach, weer Bach, dan Ligeti, Bach, Ligeti.

Het laatste stuk op het programma heette 'L'escalier du diable' en was van György Ligeti.

Ingetogen en stralend betrad Sylwia Carington het podium, boog en concentreerde zich een laatste maal vooraleer de eerste dissonant van Ligeti de ether in te sturen. Rillen in een nagloeiende zomernacht. Kil kapt de marmeren klanken van de Steinway zich in het zwarte basalt van de nacht. Daarnet nog Bach, op diezelfde Steinway, het anachronisme leek zo onoverkoombaar groot, en toch slaagde zij er in beide werelden eerder te verzoenen dan uit elkaar te drijven. De trap van de duivel was niet alleen des duivels, je werd zowaar gedwongen die trap te beklimmen, nee, eerder leek het alsof je meegezogen werd. Naar omhoog, naar omhoog. Steeds hoger, steeds ijler. Merkwaardig hoe het compacte spel zich over het klavier onmerkbaar, maar zo zeker als iets naar de hogere tonen verplaatste, het ritme brak zichzelf maar herstelde zich ook telkens weer, sterker dan voorheen. Roffelende fortissimo's, onbeschaamde cesuren, krachtdadig in toom gehouden door twee wervelende handen met schijnbaar afzonderlijk tien autonome demonische vingers. Zij had zich nu al bijna helemaal naar de rechterkant van de vleugel gebogen, hing slechts centimeters boven het klavier en nog was er het aanzwellen, een asymptoot van bikkelende klankjes, iel en schraal, zeer hoog, ja werkelijk de hoogste noten van de piano, op en onder en door elkaar aan een ongenaakbaar tempo. De rechterhand zat al helemaal op het einde, tegen een ongeziene vaart naderde ook de linker de rand van de piano, komen en gaan, de tien vingers slingerden ineen, bevochten de toetsen en ontploften tenslotte met tien tegelijk op de allerlaatste drie toetsen van het klavier.

De duivel die van zijn trap valt, en wij die in de leegte meegezogen worden.

Bart Madou

"Te beleven"

Met de mantel der liefde? (28 januari 2009)

Naar aanleiding van gedichtendag 2009 zijn de Brugse woordkunnenaars/zangeres Lieve Blondelle en gitarist Kries Roose, die eerder al samenwerkte met Raymond Van Het Groenewoud en Jan De Wilde, te gast in de bibliotheek van Zedelgem.

In de poëtisch-muzikale voorstelling "Met de mantel der liefde?" brengen ze gedichten van o.a. Pablo Neruda en Herman De Coninck en zang en muziek van Kries Roose op teksten van Silent Lotus

Voorstelling i.s.m. Bibliotheek Zedelgem

Woensdag 28 januari 2009 om 20 uur, Bibliotheek Zedelgem, 5 euro, leden HBG 4 euro

Gedichtendag 2009

Op gedichtendag, donderdag 29 januari 2009, is Het Beleefde Genot weer present in de bibliotheek van Zedelgem. Samen met medewerkers van de bibliotheek nodigen wij vanaf 14 uur bezoekers uit om in een rustige en rustgevende omgeving te komen luisteren naar een gedicht.

Donderdag 29 januari 2009 van 14 tot 20 uur, Bibliotheek Zedelgem

Literair Salon: Richard Minne (1891-1965)

Lezing door Roland Ranson op zondag 1 maart 2009 om 11 uur
Gemeentehuis Loppem

IN DEN ZOETEN INVAL

*Betrouw u niet op beeldekens en borden.
Iedere herberg heeft het hare, maar 't bedriegt.
Hier schuilt een nijdas, oud aan 't worden,
die solo speelt en somtijds liegt.*

Wij gaan op zoek naar misschien wel de beste Vlaamse dichter uit het interbellum. Hoewel oorspronkelijk beschouwd als een van onze poëtae minores, heeft hij de tand des tijds doorstaan en duikt hij nu nog altijd op in de een of andere bloemlezing. Meer nog, in 2006 werd zijn verzameld werk – schrik niet – voor het eerst uitgegeven, en wel bij G.A. van Oorschot, Amsterdam.

Wij gaan op zoek naar die Minne, naar die, om het eens met de woorden van André Demets te zeggen, rabauw, vrijsschutter, politicus zonder partij, revolutionair zonder systeem, moralist zonder geloof, zeer menselijke mens.

Wij zullen van nabij meemaken hoe zijn rauw cynisme al gauw evolueerde naar weemoedige ironie. Hoe de in zichzelf en in zijn omgeving ontgoochelde Minne uiteindelijk belandt in een verinnerlijkte, maar o zo mooie melancholie.

*Ik floot een zacht lawijd
op een gespleten blaere:
het was een schoone tijd.
Mijn hart kan niet bedaren.*

(uit: De arme en de rijke dagen I)

Hij bracht het in 1946 voor elkaar als dichter, en dan uiteraard ook met voor het grootste gedeelte gedichten, de driejaarlijkse Staatsprijs voor PROZA binnen te rijven. Wat een prestatie, of lag het aan de jury? Ook toen al knetterden de letteren. Bij het hierdoor ontstane kabaal in letterenland blijven we toch even stilstaan

Een hele tijd echter bleef Richard Minne ondergesneeuwd door de experimenteestorm van de Vijftigers. Maar, hij overleefde en, hij overtroefde uiteindelijk wel. En dit is alleen de groten gegeven.

(rra)

“Horen, zien en schrijven”

“Kan het onbewuste soms grenzen hebben of uitgeput raken? Raken dromen ooit op?.”

(Federico Fellini)

Uitstap naar Gent (7 maart 2009)

Op 7 maart trekken we met al wie er zin in heeft naar Gent om er twee bijzondere tentoonstellingen te bezoeken.

In de voormiddag trekken we naar de Sint-Pietersabdij waar wij de Vlaamse wandtapijtencollectie uit de Spaanse Koninklijke verzameling gaan kunnen bewonderen, dit onder de leiding van een deskundige gids. De tapijten dateren uit de 15de en 16de eeuw, ze getuigen van een subliem vakmanschap en voor de bezitters ervan, de Bour-

gondische en Habsburgse vorsten, waren ze een manier om hun pronkzucht te etaleren. In de namiddag staat er de tentoonstelling "Het spel van de waanzin" op het programma. Daarvoor moeten wij naar het museum Dr. Guislain. Opnieuw zal een gids ons inwijden in het theatrale van de waanzin en in het therapeutische van het theater.

Meer over het praktische van deze uitstap verneemt u t.z.t. via de maandbrief of op onze website.

Andere activiteiten

Filmprogramma cultuurdienst Zedelgem

Vanaf dit najaar kan je eens in de maand in De Groene Meersen terecht voor een kwaliteitsfilm.

Een filmticket kost 3 euro. Je kan ter plaatse een ticket aankopen of er vooraf eentje aanschaffen in de vrijetijdswinkel in het gemeentehuis van Zedelgem.

(telkens op woensdag om 20 u.)

- **14/01/09**: In Bruges

- **11/02/09**: Aanrijding in Moskou

Info: (050/28.86.00 - cultuur@zedelgem.be)

Aranis: 'Songs from Mirage' (23-1-2009)

Tot nog toe stond Aranis voor eigenzinnige instrumentale muziek die niet in één categorie thuis hoort. Na 'Acoustic Chamber Rock' en 'Music for an Imaginary Film' brengen ze nu een nieuw programma: 'Songs from Mirage'.

Met dit programma wordt een nieuwe dimensie toegevoegd: de menselijke stem. De 7 muzikanten van Aranis worden aangevuld door drie zangeressen met haar op hun tanden. Hierdoor krijgt de avontuurlijke muziek van Aranis nog meer draagkracht. De muziek wordt nog intenser, gevoeliger en dynamischer.

'Songs from Mirage' is een voorstelling die voor iedereen iets anders kan betekenen. Wat je ziet of voelt is voor de ene echt en voor de andere een luchtspiegeling of fata morgana. Geniet mee van dit concert met uitsluitend nieuwe muziek waarbij wordt gezongen in een verzonnen taal. Meer dan ooit zorgt Aranis voor een meeslepende ervaring.

Met Els van Laethem, Herlinde Ghekiere en Anne Marie Honggokoesoemo (zang).

Groene Meersen, Vrijdag 23 januari 2009 - 20 u. - 12 EUR

Info: (050/28.86.00 - cultuur@zedelgem.be)

Het Ongerijmde speelt 'Emmeken' (14-2-2009)

Die waerachtige ende seer wonderlijcke historie van Mariken van Nieumeghen, die meer dan seven iaren metten duvel woende ende verkeerde.

Met dit typische rederijkersstuk gaat Het Ongerijmde aan de hand van de iconografie in de middeleeuwse schilderkunst op zoek in ons collectief geheugen. Naar de historische, mentale en ethisch-religieuze leefwereld van de late middeleeuwen, waarin God en duivel de plak zwaaien.

Een braaf meisje verkoopt in een moment van zwakte en grote frustratie haar ziel aan de duivel in ruil voor kennis. Daarmee belandt ze in een spiraal van zonde-schuldbesef-berouw-

boete en penitentie. Deze duivelse kringloop wordt doorbroken door het niet aflatende gebed tot Maria, de middelares door wie genade komt. Een tweede kans voor de zondige mens, die hem door de duivel alleen maar kan worden benijd.

Bewerking en regie: Machteld Timmermans
Spelers: Danny Timmermans, Brenda Bertin, Frank Mercelis

Groene Meersen, Zaterdag 14 februari 2009 - 20 u. - 11 EUR

Info: (050/28.86.00 - cultuur@zedelgem.be)

Site seeing: Meander, literair e-zine sinds 1995

<http://meandermagazine.net>

Meander / literair e-zine, sinds 1995

Home Dichters De Dichter Wereldpoëzie Recensies Interviews Extra Essays Wedstrijden Proza Colofon E-zine Berder Klassiekers

Meandermagazine
uw e-mailadres
Aanmelden
Neem een abonnement op ons gratis e-zine per e-mail. Meer dan 5000 abonnees.
Zie: ezine.meandermagazine.net

Hou je van
(advertisenties)
In de 112e aflevering van de Klassiekers een bespreking van *Omdat wij zijn* van **Gabriël Smit**
lees de Klassieker

Zoeken in Meander

RSS 2.0

Lieke Marsman
Schrijven als een vorm van denken
door Jeroen Dera op 31 oktober 2008

Lieke Marsman (1990) studeert filosofie in Amsterdam. Als jonge dichteres viel ze al op bij wedstrijden als die van de *Kunstbende* en *Doe Maar Dicht Maar*. Tijd voor Meander om deze poëtische denker aan u voor te stellen.

> lees de hele tekst
> lees de gedichten

Interview met Gerður Kristný
'Ik mis de broodjes gezond van Nederland'
door Sander de Vaan op 18 oktober 2008

De IJslandse schrijfster Gerður Kristný was vorig jaar te gast in onze rubriek Wereldpoëzie. Dit jaar werd ze uitgenodigd voor Poetry International in Rotterdam. Sander de Vaan sprak met haar over haar poëtische ervaringen onder zeeniveau.

> lees de hele tekst

Interview met Edith de Gilde
De vinger aan de pols van deze tijd
door Elly Wolftjes op 18 oktober 2008

Pat Donnez
'Absurdisme krijg je met de moedermelk mee'
door Maarten Gulden op 31 oktober 2008

Waarom ik gedichten schrijf? Wat is dat toch? Altijd, altijd, altijd opnieuw moet je je als schrijver of dichter verantwoorden. Ik heb mijn slager nog nooit gevraagd waarom hij slager is geworden. Weet niet hoe hij zou reageren trouwens mocht ik het hem vragen. Bert, zeg mij eens eerlijk, waarom verkoop jij varkenskoteletten? De kans is niet denkbeeldig dat hij zijn hakmes bovenhaalt.

> lees de hele tekst
> lees de gedichten

Interview met Jóanes Nielsen
Gezouten pantheïsme en de republiek
door Sander de Vaan op 18 oktober 2008

In november 2008 verschijnt bij uitgeverij Wilde Aardbeien de bloemlezing *Windaanders. Poëzie van de Faerøer*, de eerste Nederlandstalige anthologie op dit gebied. Het boek bevat werk van acht Faerøerse dichters, van wie sommigen nooit eerder vertaald werden. Samensteller Roald van Elswijk had een 'ongezouten' mailgesprek met dichter Jóanes Nielsen (*1953) over literatuur, politiek en visgronden.

> lees de hele tekst

Beste lezer, voor u is een dag zonder poëzie een verloren dag, een dag met stil verlanger naar weer een dag waarop u hongert en dorst naar hedendaagse Nederlandse poëzie. Als volleerd "homo informaticus" met de sportieve allure van een doorgewinterd wind- en watersurfer komt u tijdens uw queeste uiteraard terecht op het wereldwijde web, en meer bepaald op de site van MEANDER.

Die site laat u toe in trage bochten doorheen het hedendaagse, helaas wat al te Noord – Nederlandse poëzielandschap (Vlaamse dichters zijn flink ondervertegenwoordigd) te meanderen.

Langzaam, als een boot der traagheid schuift u onder de trage maan, door de weidse, wijde bochten in uw kano naar zee.

Even nuchter nu!

We komen op <http://meandermagazine.net> terecht.

Op de HOMEPAGE wordt ons een aantal interviews geserveerd met dichters die om de een of andere reden in de actualiteit verzeild zijn, meestal omwille van het feit dat ze, heel recent, werk hebben gepubliceerd.

Ook nieuwe recensies worden hier aangekondigd.

Toen ik de site bezocht, was mij van de 8 poëten enkel Pat Donnez bekend en dan zelfs niet als dichter maar eerder als "radiomaker". Gaat men echter wat dieper de site binnen, dan wordt men toch geconfronteerd met 3 heel mooie gedichten van hem.

De rubriek DICHTER bevat een schat (in alle mogelijke betekenissen van het woord) aan 10-tallen en 10-tallen dichters (m./v.) van Willemien Mensinga, over Kila & Babsie tot Anna De Bruyckere (om er toch eens een van de weinige Vlaams klinkende namen uit te halen) telkens met interview en een drietal gedichten. Voor elk wat wils dus, van literaire amuse gu-eule (soms* te zoet, mierzoet) tot copieus pièce de résistance (soms* ietsjes te zwaar op de maag).

U geeft echter de voorkeur aan "bekende" dichters, dan klikt u op de rubriek "DE DICHTER". Dan kunt u bv. terecht bij Joke van Leeuwen of bij Bart Moeyaert, of bij Marc Tritsmans, of, of, of...telkens weer met interview en bijhorende gedichten.

Of misschien wilt u perse uw kennis over de grootste van alle Chinese dichters, Du Fu natuurlijk, uitbreiden, haast u zich dan naar de rubriek WERELDPOËZIE en u wordt op uw wenken bediend.

Ook recensies van onlangs verschenen en zelfs wat minder recente bundels worden behandeld. Hier biedt de rubriek RECENSIES uitkomst. Als dat niet praktisch is, beste lezer!

Dan is er nog de rubriek INTERVIEWS die uitsluitend interviews bevat, maar die hebt u ondertussen al allemaal gelezen. Als dat niet overbodig is, beste lezer.

Dan nog de rubriek EXTRA, waar u bv. kunt "genieten" van "Schrijversportretten op toiletten", erg leuk, en de rubriek ESSAYS, waar men de theoretische toer op gaat, erg geleerd, beste lezer.

Ook het PROZA dat ooit op / in Meander verschenen is komt aan bod.

Mocht u, beste lezer, de onweerstaanbare drang voelen om aan poëziewedstrijden deel te nemen en u weet niet waarin, noch waaruit, klik dan maar eens op de rubriek WEDSTRIJDEN

En echt niet te versmaden is de rubriek KLASSIEKERS. U krijgt er een overzicht van het beste werk van de beste Nederlandse en Vlaamse dichters van na 1880. Telkens wordt ook 1 gedicht geanalyseerd. Heel erg interessant, beste lezer.

Verder moet u nog weten dat u zich gratis kunt abonneren op "Meander, literair magazine", dat eigenlijk een e-zine is. U krijgt het dan om de 14 dagen in uw box bezorgd. U mag natuurlijk altijd uit eigen beweging een bijdrage naar eigen godsvrucht en vermogen overmaken, maar eigenlijk hoeft het niet echt, en dat is, beste lezer, naar Nederlandse maatstaven ERG LEUK.

Roland Ranson

* soms = meestal niet

Mijn favoriete boek

Marie-Claire heeft een afspraak met Paul Coelho

Aangezien ik mij niet kan beperken tot één boek zal ik het dan maar hebben over een schrijver die mij fascineert. De Braziliaanse schrijver Paulo Coelho woont afwisselend in Rio de Janeiro en Tarbes in de Pyreneeën. De bergen zijn dan ook een constant thema in zijn verhalen evenals de zoektocht van de mens naar harmonie en vrede in de wereld. Ben je ook iemand die behoefte heeft aan zingeving en de confrontatie met het leven en de dood buiten je eigen wereldje wil ervaren, dan lees je het werk van deze hippie uit de jaren 70. Hij is een meester in het beschrijven van niet-gedefinieerde religiositeit en zijn zoektocht naar drijfveren tussen goed en

kwaad, o.a. terug te vinden in "De Pelgrimstocht naar Santiago" een werk dat in 1987 verscheen. Het is echter de "Alchimist" die in '88 voor de grote doorbraak zorgde.

Hij verdiept zich in de eenzaamheid, frustratie en verbittering die achter een façade van geluk schuilgaat. Aangrijpend is het hoe hij paniek, depressie, mystieke visioenen, psychoses beschrijft en er in slaagt ons in het domein van het waanzinnige en genot in te leiden, en dit tot aan de grensgebieden van de menselijk geest. Hij beschrijft als geen ander wat er omgaat in de ziel van de mens. Hij durft het aan het "gewone" en het "ongewone" te beschrijven, zonder dat je de indruk krijgt dat zijn beoordeling niet gangbaar is. Wel neemt hij stelling tegen het onverschillige. In zijn trilogie "**Aan de oever van de Piedra hilde ik**"(1), "**Veronika besluit te sterven**"(2), en "**Het meisje en de duivel**"(3), zet hij personages neer, die vastgelopen zijn in de chaos van hun fantasie en afwijkend of anarchistisch gedrag; een persoonsgebonden seksueel profiel tegenover een puberaal visionair paradijs. Het personage legt uiteindelijk de grenzen van zijn eigen krankzinnige gevangenis vast of probeert via een louterend proces hieraan te ontsnappen. De drie romans beschrijven telkens 7 dagen uit het leven van het hoofdpersonage.

(1), 7 dagen in het leven van een vrouw die verliefd is op een man die in een andere wereld leeft. Dingen die voor iedereen hetzelfde zijn, op zich weinig of niet veranderen, zoals de liefde bijvoorbeeld, of is het wanhoop?

(2), 7 dagen waarin Veronika strijd levert met haar daadwerkelijke verlangens in het aangezicht van de dood. Doodsdrift en hang naar leven: een hopeloze strijd? Een roman over het besef van de wanhoopsdaad die uiteindelijk de aanzet wordt tot intenser leven.

(3), 7 dagen waarin de integriteit van de dorpsbewoners zwaar op de proef wordt gesteld, waarin een antwoord wordt gezocht op de vraag of de mens fundamenteel goed of slecht is? Een thema dat sedert 9/11 aan de orde van de dag is.

Telkens weer raakt hij de wereld midden in het hart met de zoektocht naar de waarden. Het immobilisme van de mens, op het ogenblik dat het individu de afgrond overschrijdt die hem van zijn dromen scheidt, houdt je in de ban van zijn boeken: als je niet meer voor- of achteruit komt, wat doe je dan? Wel dan lees je Paulo Coelho.

Hij beschrijft als geen ander hoe het individu en de samenleving reageren als het leven je plots op de proef stelt. In hoeverre ben jij bereid te veranderen na een confrontatie met de liefde, dood en macht. Hoe moedig ben je dan nog ten overstaan van de uitdaging waar je oog in oog mee staat?

Eén ding is zeker, een roman van Coelho spookt door je hoofd en spreekt je geweten aan.

Hij schrijft ook nog lyrische teksten voor liedjes.

Voor zijn poging een alternatieve maatschappij te creëren werd hij in gevangenschap gemarteld door de Braziliaanse militairen. Intussen draagt hij de vrede uit met zijn boeken (een oplage van maar eventjes 150 miljoen) vertaald in 66 talen en verspreid over 150 landen. Hij speelt tevens een belangrijke rol in de Unesco als adviseur voor "Intercultural Dialogues and Spiritual Convergences".

De leesgroep las: Tirza van Anton Grunberg

Arnon Grunberg wint de ene literaire prijs na de andere. Voor zijn roman Tirza kreeg hij de Librisprijs 2007 en de Gouden Uil, de belangrijkste Vlaamse literaire prijs. Reden genoeg dus om hem op de leeslijst van onze leesgroep te zetten.

Velen noemen Grunberg de meest briljante Nederlandse schrijver van dit moment. En het lezen van Tirza stelde ons niet teleur: hij kan schrijven! We verdiepten ons in zijn met vakmanschap geschreven roman.

Tirza is het verhaal van Jürgen Hofmeester, een weggesaneerde redacteur bij een uitgever. In de steek gelaten door zijn vrouw staat hij op het punt afscheid te nemen van zijn jongste dochter Tirza. Zij zal met haar vriendje naar Afrika vertrekken. Kort voor het vertrek van zijn dochter duikt zijn "echtgenote" weer op. In het laatste deel van de roman trekt Hofmeester zelf naar Namibië op zoek naar Tirza. Hij laat zich vergezellen door een meisje, Kaisa als een soort vevangdochter.

Tirza is het beklemmende verhaal van een allesoverheersende, benauwende, ziekmakende liefde van een vader voor zijn dochter en van een man die ooit besloot de liefde af te schaffen. Ook dit plan heeft hij niet tot een goed einde weten te brengen. Integendeel, met die liefde richt hij tenslotte zowel zichzelf als Tirza ten gronde.

Aan Chesil Beach van Ian McEwan

Chesil Beach, een bekend strand in de Britse literatuur, bestaat uit een 30 km lange kiezelstrook. Bij Portland, het open einde aan de oostzijde, zijn de stenen wat groter en minder afgesleten. Meer westwaarts worden ze kleiner en ronder, door het tegen elkaar aanrollen onder de druk van de oceaangolven.

Op de avond van hun huwelijksdag bevinden de jonge Edward en zijn kersverse bruid zich in een hotel aan Chesil Beach, waar zij een strandwandeling zullen maken en daarna voor 't eerst met elkaar naar bed zullen gaan. Het verhaal speelt zich af in 1962, een tijd waarin gesprekken over seksualiteit niet vanzelfsprekend waren.

Het 'moment suprême' loopt uit op een 'knoeiboel' die Florences walging slechts versterkt en ze vlucht het strand op. Daar komt het tot een gesprek waarin ze allebei uit onmacht de verkeerde dingen zeggen.

McEwan zelf omschrijft het boek als een onderzoek: "*Ik wilde zien of ik in een kort tijdsbestek zou kunnen laten zien hoe de lotsbestemmingen van twee mensen uiteen kunnen gaan lopen. Hoe eenvoudig het anders had kunnen zijn en hoe grote bewegingen in een mensens leven veroorzaakt worden door relatief kleine overwegingen. Waarom kunnen we onze gevoelens aan anderen niet duidelijk maken? Vaak omdat we ze niet aan onszelf duidelijk kunnen maken. Het resultaat is een moment dat een heel leven kan blijven doorwerken.*" (De outsider die in raakte / A. Hulst in Boek mei-juni 2007)

McEwan wisselt de beschrijving van de gebeurtenissen af met terugblikken op het leven van de personages, waardoor duidelijk wordt hoe verschillend beiden zijn.

Aan Chesil Beach, was aanleiding voor boeiende gesprekken over taboe's, onvermogen tot communicatie, het concept vrijheid, sociale verschillen...Het blijft een actueel gegeven

We lezen ook nog 'Bal Masqué' van Elia Barceló, De bespreking ervan in de leesgroep komt op 19 januari 2009 aan bod en op 2 maart 2009: wordt Jonathan Coe's 'De Regen voor hij valt' besproken. Geïnteresseerd? Laat het weten aan Els : els.durnez@zedelgem.be.

(edu)

In de volgende Toverberg:

- **Katy Debock**
- **Waarom cultuur belangrijk is**
- **Guy de Maupassant**

De volgende Toverberg verschijnt bij het begin van de lente van 2009

Vzw **Het Beleefde Genot** stelt zich tot doel het culturele en literaire leven te stimuleren door het organiseren van evenementen zoals lezingen, uitstappen, literaire salons, filmvertoningen, tentoonstellingen, wedstrijden enz.

Wij wensen zoveel mogelijk mensen te laten genieten van culturele uitingen van hoog niveau en die niet onmiddellijk voorhanden zijn op lokaal gebied.

Daarnaast willen wij impulsen geven om het literaire beleven te bevorderen.

-- ✂ -----

Wens je op de hoogte te worden gehouden van onze activiteiten en wens je Toverberg elektronisch(*) te ontvangen?

Stuur dan een e-mail met je gegevens naar hetbeleefdegenot@scarlet.be of vul hieronder je gegevens in en stuur dit strookje op naar **Het Beleefde Genot v.z.w.**, Doornlaan 8, 8210 Zedelgem

Naam en voornaam.

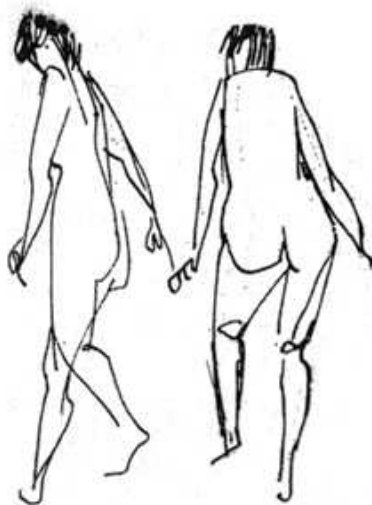
Adres

Telefoon

E-mail

is geïnteresseerd in de activiteiten van de Culturele & Literaire Kring **Het Beleefde Genot** en wenst een elektronisch abonnement op Toverberg.

(*) Je abonneren op een gedrukte versie is ook mogelijk door lid te worden van **Het Beleefde Genot**

HET BELEEFDE GENOT
CULTURELE EN LITERAIRE KRING